

Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

► **B**   **UREDBA (EZ) br. 80/2009 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**
od 14. siječnja 2009.
o Kodeksu poslovanja računalnih sustava rezervacija i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ)
br. 2299/89
(Tekst značajan za EGP)
(SL L 35, 4.2.2009., str. 47.)

Koju je izmijenila:

		Službeni list		
		br.	stranica	datum
► M1	Uredba (EU) 2024/1230 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024.	L 1230	1	29.4.2024.

**UREDBA (EZ) br. 80/2009 EUROPSKOG PARLAMENTA I
VIJEĆA**

od 14. siječnja 2009.

**o Kodeksu poslovanja računalnih sustava rezervacija i stavljanju
izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2299/89**

(Tekst značajan za EGP)

ODJELJAK 1.

UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Sadržaj i područje primjene

Ova se Uredba primjenjuje na svaki računalni sustav rezervacija (CRS) ako sadrži proizvode zračnog prijevoza, kada se oni nude za upotrebu ili kada se upotrebljavaju u Zajednici.

Ova se Uredba također primjenjuje na proizvode željezničkog prijevoza koji su uz proizvode zračnog prijevoza uključeni u glavni ekranski prikaz CRS-a, kada se nude za upotrebu ili kada se upotrebljavaju u Zajednici.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „prijevozni proizvod” znači prijevoz putnika između dviju zračnih luka ili dviju željezničkih postaja;
2. „redoviti zračni prijevoz” znači niz letova koji imaju sve sljedeće osobine:
  - (a) na svakom letu su sjedala i/ili mogućnost prijevoza tereta i/ili poštanskih pošiljaka, dostupni javnosti za pojedinačnu kupnju (bilo izravno od zračnog prijevoznika ili od njegovih ovlaštenih zastupnika);
  - (b) obavlja se tako da služi prometu između istih dviju ili više zračnih luka, bilo:
    - u skladu s objavljenim redom letenja, ili
    - letovima, koji su toliko redoviti ili česti, da čine prepoznatljivu sustavnu seriju;
3. „vozarine” znači cijene koje putnici plaćaju zračnim prijevoznicima, prijevoznicima u željezničkom prometu, njihovim zastupnicima ili drugim prodavateljima voznih karata za uslugu prijevoza tih putnika, te svi uvjeti u skladu s kojima se te cijene primjenjuju, uključujući naknadu i uvjete ponuđene agenciji i drugim pomoćnim službama;

▼ B

4. „računalni sustav rezervacija” ili „CRS” znači računalni sustav koji sadrži informacije, među ostalom, o voznim redovima, raspoloživosti i vozarinama za više od jednog zračnog prijevoznika, s mogućnošću rezervacija i izdavanja karata ili bez te mogućnosti, pri čemu su neke, ili sve te usluge na raspolaganju naručiteljima;
5. „dobavljač sustava” znači bilo koji subjekt i njegove podružnice, koji su odgovorni za rad ili prodaju CRS-a;
6. „distribucijske mogućnosti” znači mogućnosti koje dobavljač sustava nudi za davanje informacija o redovima letenja zračnih prijevoznika i/ili voznim redovima prijevoznika u željezničkom prometu, o raspoloživosti, o vozarinama i povezanim uslugama, za obavljanje rezervacija i/ili izdavanje karata te za druge povezane usluge;
7. „matični prijevoznik” znači zračni ili željeznički prijevoznik koji izravno ili neizravno, sam ili zajedno s drugima, nadzire ili sudjeluje u kapitalu s pravima ili zastupljenošću u upravi, nadzornom odboru ili drugom upravnom tijelu dobavljača sustava, kao i zračni ili željeznički prijevoznik koji to nadzire;
8. „sudjelovanje u kapitalu s pravima ili zastupljenošću u upravi, nadzornom odboru ili bilo kojem drugom upravnom tijelu dobavljača sustava” znači ulaganje uz koje su povezana prava ili zastupljenost u upravi, nadzornom tijelu ili bilo kojem drugom upravnom tijelu dobavljača sustava i ostvarivanje mogućnosti, samostalno ili zajedno s drugima, odlučnog utjecaja na vođenje poslovanja dobavljača sustava;
9. „nadzor” znači odnos uspostavljen pravima, ugovorima ili na drugi način, kojima se bilo posebno ili u kombinaciji, uvažavajući postojeće činjenice ili odgovarajuće zakonodavstvo, daje mogućnost odlučnog utjecaja na poduzeće, posebno na temelju:
  - (a) vlasništva ili prava uporabe cjelokupne imovine ili dijela imovine poduzeća;
  - (b) prava ili ugovora kojima se osigurava odlučan utjecaj na sastav, glasovanje ili odlučivanje tijela poduzeća;
10. „sudjelujući prijevoznik” znači zračni ili željeznički prijevoznik koji s dobavljačem sustava ima sporazum o distribuciji prijevoznih proizvoda putem CRS-a;
11. „naručitelj” znači osoba ili poduzeće, osim sudjelujućih prijevoznika, koji na temelju ugovora s dobavljačem sustava koriste CRS u svrhu obavljanja rezervacija zračnog prijevoza i povezanih usluga, u ime klijenta;

▼B

12. „glavni ekranski prikaz” znači iscrpan nepristran ekranski prikaz podataka o prijevoznim uslugama između parova gradova u određenom vremenskom razdoblju;
13. „karta” znači valjani dokument kojim se daje pravo prijevoza, ili drugi jednakovrijedan dokument koji nije u papirnatom obliku, koji izdaje ili odobrava zračni prijevoznik, željeznički prijevoznik ili ovlašteni zastupnik;
14. „kompletni proizvod” znači unaprijed utvrđena kombinacija prijevozne usluge s drugim uslugama koje nisu prateće prijevozu, a nude se za skupnu cijenu;
15. „pristojba za rezervaciju” znači cijena koju zračni prijevoznici plaćaju dobavljačima sustava za usluge koje se pružaju CRS-om.

ODJELJAK 2.

PRAVILA POSLOVANJA ZA DOBAVLJAČE SUSTAVA*Članak 3.***Odnos s pružateljima usluga prijevoza**

1. Dobavljač sustava ne smije:
  - (a) uključiti nepravične i/ili neutemeljene uvjete u svaki ugovor sa sudjelujućim prijevoznikom ili zahtijevati prihvaćanje dodatnih uvjeta, koji radi njihove prirode ili radi komercijalne upotrebe nisu povezani sa sudjelovanjem u CRS-u;
  - (b) kao uvjet za sudjelovanje u njegovom CRS-u zahtijevati da sudjelujući prijevoznik ne sudjeluje istodobno u nekom drugom sustavu ili da sudjelujući prijevoznik ne smije slobodno upotrebljavati alternativne sustave rezervacije kao što su vlastiti internetski sustav rezervacija i rezervacije putem pozivnih centara.
2. Dobavljač sustava pohranjuje i obrađuje podatke dobivene od sudjelujućih prijevoznika jednako pažljivo i pravovremeno, što podliježe samo ograničenjima koja proizlaze iz metode pohranjivanja koju odaberu pojedini sudjelujući prijevoznici.
3. Ako to nije objavljeno na drugačiji način, dobavljač sustava javno objavljuje postojanje i opseg izravnog ili neizravnog kapitalnog udjela zračnog ili željezničkog prijevoznika u dobavljaču sustava, ili dobavljača sustava u zračnom ili željezničkom prijevozniku.

*Članak 4.***Distribucijske mogućnosti**

1. Dobavljač sustava ne smije rezervirati poseban postupak pohranjivanja i/ili obrade, neku drugu distribucijsku mogućnost ili njihove izmjene za jednog ili više sudjelujućih prijevoznika, uključujući i svog matičnog prijevoznika (svoje matične prijevoznike). Dobavljač sustava svim sudjelujućim prijevoznicima pruža informacije o izmjeni njegovih distribucijskih mogućnosti i postupaka pohranjivanja/obrade.

▼B

2. Dobavljač sustava osigurava da su njegove distribucijske mogućnosti odvojene, barem računalnim programom na jasan i provjerljiv način, od privatnih zaliha prijevoznika i njegovih upravnih i tržišnih mogućnosti.

*Članak 5.***Ekranski prikazi**

1. Dobavljač sustava osigurava glavni ekranski prikaz ili prikaze za svaku pojedinu transakciju putem njegovog CRS-a i u njih uključuje podatke dobivene od sudjelujućih prijevoznika, na nepristran i iscrpan način te bez diskriminacije ili pristranosti. Mjerila koja se koriste za rangiranje ne smiju se temeljiti na nekom čimbeniku koji je izravno ili neizravno povezan s identitetom prijevoznika i primjenjuju se na nediskriminirajućoj osnovi na sve sudjelujuće prijevoznike. Glavni ekranski prikaz(i) ne smije(u) dovesti korisnika u dvojbu, mora biti lako dostupan i mora biti u skladu s pravilima iz Priloga I.

2. U slučaju davanja informacija potrošaču putem CRS-a, naručitelj koristi nepristran ekranski prikaz u skladu sa stavkom 1., osim u slučaju kada je za ispunjenje posebnih zahtjeva potrošača potreban drugačiji ekranski prikaz.

3. Na ekranskom prikazu moraju biti jasno i posebno označeni letovi koje obavlja zračni prijevoznik koji ima zabranu obavljanja letova u skladu s Uredbom (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2005. o uspostavi popisa Zajednice onih zračnih prijevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice i o informiranju putnika u zračnom prometu o identitetu zračnog prijevoznika koji izvodi let⁽¹⁾.

4. Dobavljač sustava uvodi poseban simbol na ekranskom prikazu CRS-a koji korisnici mogu prepoznati kao informaciju o identitetu zračnog prijevoznika koji obavlja let, kako je predviđeno u članku 11. uredbe (EZ) br. 2111/2005.

5. Ovaj se članak ne primjenjuje na CRS koji zračni prijevoznik ili željeznički prijevoznik ili skupina zračnih prijevoznika ili željezničkih prijevoznika koristi u svom uredu ili uredima i šalterima za prodaju ili na svojim vlastitim internetskim stranicama koje su kao takve jasno utvrđene.

*Članak 6.***Odnos s naručiteljima**

1. Dobavljač sustava ne uvodi nepravične i/ili neutemeljene uvjete u ugovor s naručiteljem, kao što je sprečavanje naručitelja da naruči ili upotrebljava drugi sustav ili sustave, zahtijevanje prihvaćanja dodatnih uvjeta koji nisu povezani s narudžbom na njegov CRS, ili nametanje obveze prihvaćanja ponude tehničke opreme ili računalnog programa.

⁽¹⁾ SL L 344, 27.12.2005., str. 15.

▼B

2. Ako je naručitelj autonomno poduzeće koje zapošljava manje od 50 osoba i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilanca stanja nisu veći od 10 milijuna eura, on može raskinuti svoj ugovor s dobavljačem sustava s otkaznim rokom koji ne mora biti duži od tri mjeseca i koji ne ističe prije kraja prve godine ugovora. U takvom slučaju, dobavljač nema pravo na nadoknadu veću od troškova koji su izravno povezani s raskidom ugovora.

*Članak 7.***Podatkovne vrpce s tržišnim informacijama (MIDT)**

1. Dobavljač sustava može staviti na raspolaganje podatke povezane s tržišnim aktivnostima, rezervacijama i prodajom, pod uvjetom da se ti podaci nude jednako pravovremeno i na nediskriminirajući način svim sudjelujućim prijevoznicima, uključujući i matične prijevoznike. Podaci mogu, i na zahtjev moraju, obuhvaćati sve sudjelujuće prijevoznike i/ili naručitelje.

2. Sudjelujući prijevoznici ne smiju upotrebljavati te podatke kako bi utjecali na izbor naručitelja.

3. Ako takvi podaci rezultiraju iz uporabe distributivnih mogućnosti CRS-a od strane naručitelja s poslovnim nastanom u Zajednici, oni ne smiju uključivati, bilo izravno ili neizravno, nikakvu informaciju o identitetu tog naručitelja, osim ako se naručitelj i dobavljač sustava usuglase o uvjetima za primjerenu upotrebu takvih podataka. To se jednako primjenjuje na slučaj kada dobavljač sustava takvim podacima opskrbljuje treću stranu za bilo kakvu upotrebu osim za poravnavanje računa.

4. Sporazumi između naručitelja i dobavljača sustava o MIDT-u moraju biti na raspolaganju javnosti.

*Članak 8.***Jednak postupak u trećim zemljama**

1. Ne dovodeći u pitanje međunarodne sporazume čije su stranke Zajednica ili države članice, kada dobavljač sustava koji djeluje u trećoj zemlji ne postupa prema zračnim prijevoznicima Zajednice jednako kao prema sudjelujućim prijevoznicima te treće zemlje u odnosu na bilo koje pitanje sadržano u ovoj Uredbi, Komisija može zahtijevati da svi dobavljači sustava koji djeluju u Zajednici postupaju prema prijevoznicima te treće zemlje na način koji je jednak njihovom postupanju prema zračnim prijevoznicima Zajednice u toj trećoj zemlji.

2. Komisija nadzire da li je postupak dobavljača sustava u trećim zemljama prema zračnim prijevoznicima Zajednice diskriminirajući ili nediskriminirajući. Na zahtjev države članice ili na svoju vlastitu inicijativu, Komisija istražuje moguće slučajeve diskriminacije u odnosu na zračne prijevoznike Zajednice u CRS-ovima trećih zemalja. Kada se otkrije takva diskriminacija, prije donošenja odluke, Komisija obavješćuje države članice i zainteresirane strane i traži njihove primjedbe, između ostalog održavanjem sastanka s odgovarajućim stručnjacima iz država članica.

ODJELJAK 3.

PRAVILA POSLOVANJA ZA PRUŽATELJE USLUGA PRIJEVOZA

*Članak 9.***Podaci koje daju sudjelujući prijevoznici**

Sudjelujući prijevoznici i posrednici koji se koriste podacima, osiguravaju da su podaci koje dostavljaju CRS-u točni te da dobavljačima sustava omogućavaju poštovanje pravila iz Priloga I.

*Članak 10.***Posebna pravila za matične prijevoznike**

1. U skladu s reciprocitetom iz stavka 2., matični prijevoznik ne smije diskriminirati konkurentni CRS, odbijajući da mu na zahtjev jednako pravovremeno dostavi jednake podatke o voznim redovima, vozarinama i raspoloživosti za svoje vlastite prijevozne proizvode koje dostavlja i svom vlastitom CRS-u ili da distribuira svoje prijevozne proizvode putem drugog CRS-a, ili odbijajući jednako pravovremeno prihvaćanje ili potvrđivanje rezervacije obavljene putem konkurentnog CRS-a za neki od svojih prijevoznih proizvoda koji se distribuiraju putem njegovog vlastitog CRS-a. Matični prijevoznik je obvezan prihvatiti i potvrditi samo one rezervacije koje su u skladu s njegovim vozarinama i uvjetima.

2. Konkurentni CRS ne smije odbiti pohranjivanje podataka koji se odnose na vozne redove, vozarine i raspoloživost sjedala u odnosu na prijevozne usluge koje nudi matični prijevoznik te mora pohranjivati i obrađivati te podatke jednako pažljivo i pravovremeno kao i podatke svojih drugih klijenata i naručitelja na bilo kojem tržištu, što podliježe samo ograničenjima koja proizlaze iz metode pohranjivanja koju odaberu pojedini prijevoznici.

3. Matični prijevoznik nije obvezan prihvatiti troškove u ovom smislu, osim za umnožavanje podataka koje treba osigurati i za prihvaćene rezervacije. Pristojba za rezervaciju, koja se plaća CRS-u za prihvaćenu rezervaciju, obavljenu u skladu sa stavkom 1., izjednačena je s pristojbom koju taj isti CRS zaračunava drugim sudjelujućim prijevoznicima za jednake transakcije.

4. Matični prijevoznik ne smije niti posredno niti neposredno postupiti diskriminirajuće u korist svog vlastitog CRS-a, povezivanjem naručiteljeve upotrebe određenog CRS-a s primitkom provizije ili s pozitivnim ili negativnim poticajem za prodaju svojih prijevoznih proizvoda.

5. Matični prijevoznik ne smije niti posredno niti neposredno postupiti diskriminirajuće u korist svog vlastitog CRS-a, zahtijevajući od naručitelja da upotrebljava određeni CRS za prodaju ili za izdavanje karata za prijevozne proizvode koje bilo izravno ili neizravno pruža on sam.

ODJELJAK 4.

ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA

Članak 11.

Obrada, dostupnost i pohranjivanje osobnih podataka

1. Osobni podaci, dobiveni tijekom aktivnosti CRS-a u smislu rezerviranja i izdavanja karata za prijevozne proizvode, obrađuju se samo na način sukladan toj namjeni. U vezi s obradom takvih podataka, dobavljač sustava se smatra nadzornikom podataka u smislu članka 2. točke (d) Direktive 95/46/EZ.
2. Osobni podaci se obrađuju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za izvedbu ugovora u kojem je subjekt na kojeg se odnose podaci stranka ili kako bi se na zahtjev subjekta na kojeg se odnose podaci poduzele mjere prije sklapanja ugovora.
3. Ako se radi o posebnim kategorijama podataka iz članka 8. Direktive 95/46/EZ, takvi se podaci obrađuju samo ako je subjekt na kojeg se ti podaci odnose dao svoj izričiti pristanak za obradu tih podataka koji su dani samo kao informacija.
4. Informacije o pojedinačnim prepoznatljivim rezervacijama, koje su pod nadzorom dobavljača sustava, pohranjuju se na „*offline*” način unutar sedamdeset dva sata od završetka posljednjeg elementa u pojedinačnoj rezervaciji i uništavaju u roku od tri godine. Pristup ovim podacima dopušten je samo u slučaju spora u vezi s plaćanjem.
5. Podaci o aktivnostima na tržištu, rezervacijama i prodaji, koje dobavljač sustava stavlja na raspolaganje, ne sadrže nikakvu, bilo izravnu ili neizravnu, identifikaciju fizičkih osoba, ili ako je primjereno, organizacija ili poduzeća, u čije ime djeluju.
6. Na zahtjev, naručitelj obavješćuje potrošača o imenu i adresi dobavljača sustava, namjenama obrade, razdoblju zadržavanja osobnih podataka te o načinima, koji subjektu na kojeg se odnose podaci, stoje na raspolaganju za ispunjavanje njegovih ili njezinih prava pristupa.
7. Subjekt na kojeg se odnose podaci, ima pravo besplatnog pristupa podacima koji se odnose na njega ili na nju, bez obzira je li te podatke pohranio dobavljač sustava ili naručitelj.
8. Prava koja se priznaju u ovom članku, dopunjavaju i postoje uz prava subjekta na kojeg se odnose podaci utvrđena Direktivom 95/46/EZ, nacionalnim odredbama donesenim u skladu s njom i odredbama međunarodnih sporazuma u kojima je Zajednica stranka.
9. Odredbama ove Uredbe razrađuje se i dopunjuje Direktiva 95/46/EZ za namjene navedene u članku 1. Ako nije previđeno drukčije, primjenjuju se određenja iz te direktive. Kada se ne primjenjuju posebne odredbe u vezi s obradom osobnih podataka u kontekstu djelatnosti CRS-a utvrđenih u ovom članku, ovom se Uredbom ne dovode u pitanje odredbe te direktive, odredbe nacionalnih propisa donesenih u skladu s njom i odredbe međunarodnih sporazuma u kojima je Zajednica stranka.

▼ B

10. Kada dobavljač sustava upravlja bazama podataka u različitim ulogama, kao što su CRS ili matični sustav za zračne prijevoznike, poduzimaju se tehničke i organizacijske mjere kako bi se spriječilo zaobilaženje pravila o zaštiti podataka kroz povezivanje baza podataka te kako bi se osiguralo da se osobnim podacima može pristupiti samo za posebnu namjenu za koju su bili prikupljeni.

ODJELJAK 5.

REVIZIJA**▼ M1***Članak 12.*

Komisija može od svakog dobavljača sustava zatražiti da dostavi neovisno revidirano izvješće u kojem su detaljno navedeni vlasnička struktura i model upravljanja. Troškove povezane s revidiranim izvješćem snosi dobavljač sustava.

▼ B

ODJELJAK 6.

KRŠENJA I KAZNE*Članak 13.***Kršenja**

Kada Komisija, djelujući na temelju pritužbe ili na vlastitu inicijativu, utvrdi da postoji kršenje ove Uredbe, ona na temelju odluke može od predmetnih poduzeća ili udruga poduzeća zahtijevati otklanjanje takvog kršenja. Istrage u vezi s mogućim kršenjima ove Uredbe u potpunosti uvažavaju rezultate istrage na temelju članaka 81. i 82. Ugovora.

*Članak 14.***Ovlaštenja za istragu**

Kako bi izvela zaduženja koja su joj dana ovom Uredbom, Komisija može jednostavnim zahtjevom ili odlukom zahtijevati od poduzeća ili udruga poduzeća da osiguraju sve potrebne informacije, uključujući posebne revizije posebno o pitanjima iz članaka 4., 7., 10. i 11.

*Članak 15.***Novčane kazne**

1. Komisija može, na temelju odluke, kazniti poduzeća ili udruge poduzeća novčanim kaznama koje nisu veće od 10 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, kada namjerno ili iz nemara krše ovu Uredbu.

2. Komisija može, na temelju odluke, kazniti poduzeća ili udruge poduzeća novčanim kaznama koje nisu veće od 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, kada namjerno ili iz nemara daju netočne ili nepotpune informacije, ili kada ne daju informacije u zahtijevanom roku kao odgovor na zahtjev koji je dan na temelju odluke donesene u skladu s člankom 14.

▼B

3. Pri određivanju visine novčane kazne, uvažava se težina i trajanje kršenja.
4. Novčane kazne nisu kaznene naravi.
5. Sud Europskih zajednica ima neograničenu nadležnost u vezi s revizijom odluka kojima Komisija određuje novčane kazne. On te kazne može poništiti, smanjiti ili povećati.

*Članak 16.***Postupci**

1. Prije donošenja odluka u skladu s člancima 13. i 15., Komisija predmetnim poduzećima ili udrugama poduzeća izdaje izjavu o prigovorima te im daje mogućnost davanja svojih gledišta u pisanom obliku, ili ako oni tako zahtijevaju, na usmenom saslušanju.

2. Komisija ne otkriva informacije koje dobije u skladu s ovom Uredbom, na koje se odnosi obveza čuvanja poslovne tajne.

Svaka osoba koja Komisiji dostavlja informacije u skladu s ovom Uredbom, točno označuje svaki materijal koji smatra povjerljivim, navodeći razloge, te osigurava posebnu nepovjerljivu verziju do datuma koji je odredila Komisija.

3. Kada Komisija smatra da na temelju informacija kojima raspolaže nema dostatne osnove za djelovanje na temelju pritužbe, ona o svojim razlozima obavješćuje podnositelja pritužbe i postavlja rok u kojem podnositelj pritužbe može iznijeti svoje gledište u pisanom obliku.

Ako podnositelj pritužbe dostavi svoje mišljenje u roku koji je odredila Komisija i ako pisani podnesak podnositelja pritužbe ne dovede do drukčije ocjene pritužbe, Komisija odlukom odbija pritužbu. Ako podnositelj pritužbe ne dostavi svoje mišljenje u roku koji je odredila Komisija, smatra se da je pritužba povučena.

Kada Komisija izda izjavu o prigovorima, ona podnositelju pritužbe dostavlja primjerak nepovjerljive verzije i postavlja rok u kojem podnositelj pritužbe može dati svoje mišljenje u pisanom obliku.

4. Ako se tako zahtijeva, Komisija odobrava pristup spisu strankama kojima je uputila izjavu o prigovorima i podnositelju pritužbe. Pristup se odobrava nakon obavijesti o izvaji o prigovorima. Pravo pristupa spisu ne obuhvaća poslovne tajne, druge povjerljive informacije i unutarnje dokumente Komisije.

5. Ako Komisija to smatra potrebnim, ona može saslušati druge fizičke i pravne osobe.

ODJELJAK 7.
ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

1. Uredba (EEZ) br. 2299/89 stavlja se izvan snage.
2. Upućivanja na opozvanu uredbu smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i tumače se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu II.

Članak 18.

Pregled

1. Komisija redovito nadzire primjenu ove Uredbe, ako je potrebno pomoći posebnih pregleda kako je predviđeno u članku 14. Ona posebno ispituje učinkovitost ove Uredbe pri osiguravanju nediskriminacije i poštenog natjecanja na tržištu usluga CRS-a.
2. Kada je primjereno, Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni članka 8. u vezi s jednakim postupanjem u trećim zemljama i predlaže primjenu mjera za ublažavanje diskriminirajućih uvjeta, uključujući zaključivanje ili mijenjanje dvostranih sporazuma o zračnom prometu između Zajednice i trećih zemalja.
3. Komisija će do 29. ožujka 2013. izraditi izvješće o primjeni ove Uredbe, u kojem će se ocijeniti potreba za zadržavanjem, izmjenom ili stavljanjem izvan snage ove Uredbe.

Članak 19.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu 29. ožujka 2009.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

*PRILOG I.***PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA GLAVNE EKRANSKE PRIKAZE**

1. Kada se na glavnom ekranskom prikazu prikazuju cijene, i/ili kada se odabere rangiranje na temelju cijena, cijene moraju uključivati vozarine i sve primjenjive poreze, naknade, opterećenja i pristojbe koje se moraju platiti zračnom ili željezničkom prijevozniku i koje su neizbježne i predviđene u trenutku njihovog prikazivanja na ekranu.
2. Pri sastavljanju i odabiru prijevoznih proizvoda za određeni par gradova za uključivanje u glavni ekranski prikaz, ne provodi se nikakva diskriminacija na temelju zračnih luka ili željezničkih postaja koje opslužuju isti grad.
3. Letovi koji nisu obuhvaćeni redovitim zračnim prijevozom moraju se jasno označiti. Potrošač ima pravo, na zahtjev, dobiti glavni ekranski prikaz ograničen samo na redoviti zračni prijevoz ili samo na izvanredni zračni prijevoz.
4. Letovi koji uključuju zaustavljanja na ruti moraju se jasno označiti.
5. Ako letove obavlja neki drugi zračni prijevoznik, a ne onaj koji je označen identifikacijskom oznakom prijevoznika, mora se jasno označiti stvarni operator leta. Ovaj se zahtjev primjenjuje na sve slučajeve, osim kratkoročnih *ad hoc* aranžmana.
6. Na glavnom se ekranskom prikazu ne prikazuju informacije o kompletnim proizvodima.
7. Po izboru naručitelja, mogućnosti putovanja se na glavnom ekranskom prikazu rangiraju po vozarinama ili sljedećim redom:
  - i. mogućnosti neprekinutog putovanja rangirane prema vremenu polaska;
  - ii. sve druge mogućnosti putovanja rangirane prema trajanju putovanja.
8. Osim u slučaju iz točke 10., niti jedna mogućnost putovanja ne smije se na glavnom ekranskom prikazu prikazati više od jedanput.
9. Kada se mogućnosti putovanja rangiraju u skladu s točkom 7. podtočkama i. i ii. i kada se za isti par gradova nude usluge željezničkog prijevoza, na prvom ekranu glavnog ekranskog prikaza mora se, u najmanju ruku, prikazati najbolje rangirana usluga željezničkog prijevoza ili zrakoplovno-željezničkog prijevoza.
10. Kada zračni prijevoznici obavljaju let pod zajedničkom identifikacijskom oznakom („*code share*”), svaki od predmetnih prijevoznika – ali ne više od dva – može imati poseban ekranski prikaz uz upotrebu svoje vlastite identifikacijske oznake prijevoznika. Ako je uključeno više od dva prijevoznika, oznaka dvaju prijevoznika ovisi o prijevozniku koji uistinu obavlja let.

PRILOG II.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EEZ) br. 2299/89	Ova Uredba
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2.	Članak 2.
Članak 3. stavci 1. i 2.	—
Članak 3. stavak 3.	Članak 3. stavak 1.
Članak 3. stavak 4.	Članak 4. stavak 1.
Članak 3.a	Članak 10. stavci 1. i 3.
Članak 4. stavak 1.	Članak 9.
Članak 4. stavak 2.	—
Članak 4. stavak 3.	Članak 3. stavak 2.
Članak 4.a stavci 1. i 2.	Članak 4. stavak 1.
Članak 4.a stavak 3.	Članak 4. stavak 2.
Članak 4.a stavak 4.	—
Članak 5.	Članak 5.
Članak 6.	Članci 7. i 11.
Članak 7.	Članak 8.
Članak 8.	Članak 10. stavci 4. i 5.
Članak 9.	Članak 6.
Članak 9.a	Članak 5. stavak 2. i članak 11.
Članak 10.	—
Članak 11.	Članak 13.
Članak 12.	Članak 14.
Članak 13.	Članak 14.
Članak 14.	Članak 16. stavak 2.
Članak 15.	Članak 14.
Članak 16.	Članak 15. stavci 1. do 4.
Članak 17.	Članak 15. stavak 5.
Članak 18.	—
Članak 19.	Članak 16. stavci 1. i 5.
Članak 20.	—
Članak 21.	—
Članak 21.a	—
Članak 21.b	—
Članak 22.	Članak 11.
Članak 23.	Članak 18.
Prilog I.	Prilog I.